



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 77/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37Em/3/2023-183, č. k. 37Em/3/2023-185 a č. k. 37Em/3/2023-187 z 11. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. novembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy uzneseniami okresného súdu č. k. 37Em/3/2023-183, č. k. 37Em/3/2023-185 a č. k. 37Em/3/2023-187 z 11. septembra 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenia“). Navrhujú, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 37Em/3/2023-102 z 10. júla 2023 nariadil výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti o maloleté dieťa, ktoré je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľmi (ide o neter, resp. vnučku).

3. Prvý výkon uvedeného rozhodnutia sa mal uskutočniť 11. júla 2023, pričom k realizácii nedošlo. Následne 17. augusta 2023 došlo k realizácii výkonu rozhodnutia, ktorého sa zúčastnili i sťažovatelia a ktorého priebeh podrobne opisujú v ústavnej sťažnosti. V súvislosti s výkonom rozhodnutia bola všetkým sťažovateľom napadnutými uzneseniami uložená poriadková pokuta 200 eur s takmer totožným odôvodnením, že sa predovšetkým počas celého výkonu rozhodnutia vyjadrovali bez pokynu sudkyne, neustále zasahovali do činnosti súdu, narušovali priebeh výkonu rozhodnutia tým, že nechceli opustiť miesto výkonu rozhodnutia a nebrali ohľad na citlivú situáciu samotného výkonu rozhodnutia, keď ich prítomnosť, ktorú odôvodňovali vlastníckym vzťahom k pozemku, kde sa realizoval výkon rozhodnutia, a potrebou ochrany povinnej matky a maloletej, mohla u maloletej vzbudiť ešte väčšiu obavu z neočakávanej situácie a prítomnosti veľkého počtu osôb, neuposlúchli ani príkaz zo strany súdu, aby sa zdržiavali mimo miesta výkonu rozhodnutia, pričom boli minimálne dvakrát vopred upozornení, že im súd môže uložiť poriadkovú pokutu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia zastávajú názor, že napadnuté uznesenia predstavujú „*extrémne vybočenie zo štandardov*“ a absentuje v nich primerané odôvodnenie uloženia poriadkových pokút.

5. Sťažovatelia namietajú, že poriadkové pokuty im boli uložené v neprimeranej výške a neopodstatnene, keďže svojím konaním žiadnym zásadným spôsobom nerušili priebeh výkonu rozhodnutia 17. augusta 2023. Uvádzajú, že cieľom, ktorý okresný súd sledoval uložením poriadkových pokút, nemalo byť zabezpečenie dôstojného a nerušeného priebehu výkonu rozhodnutia, ale zabezpečenie priestoru pre oprávneného, aby sa „*ten mohol nerušene zmocniť maloletej*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy uzneseniami okresného súdu o uložení poriadkových pokút.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru:

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu, ktorými boli sťažovateľom uložené poriadkové pokuty z dôvodu neuposlúchnutia príkazu súdu a rušenia poriadku a dôstojného priebehu výkonu rozhodnutia, keď opakovane napriek upozorneniam sudkyne nerešpektovali jej bezprostredné výzvy.

8. Zmyslom a účelom sankčného opatrenia v podobe poriadkovej pokuty je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho na vynútenie a upevnenie autority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh pojednávania vedúci k rýchlej a účinnej ochrane práv. Takýto výklad

akcentujú aj základné princípy Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako *lex generalis* civilného práva procesného, konkrétne čl. 10 CSP, ktorý organizáciu priebehu konania zveruje do rúk súdu („Strany sporu postupujú v konaní v súlade so zákonom a podľa pokynov súdu.“; „Súd dohliada na riadny priebeh konania, určuje lehoty a ukladá potrebné opatrenia.“), ako aj čl. 17 CSP, ktorý zaväzuje súdy k urýchlenosti a hospodárnosti konania („Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.“). Z ústavného hľadiska musí byť poriadková pokuta uložená v súlade so zákonom, spočívať v relevantných a dostatočných dôvodoch a pri jej uložení sa musí súčasne zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane výšky pokuty) a sledovaným cieľom (III. ÚS 346/2018).

9. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd opakovane uvádza, že nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov.

10. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom zmysle, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 532/2017).

11. Ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať dôvodnosť uloženia pokuty sťažovateľom. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. II. ÚS 99/2020). V posudzovanom prípade sťažovatelia narušili dôstojný priebeh výkonu rozhodnutia 17. augusta 2023 tým, že sa vyjadrovali bez pokynu sudkyne, zasahovali do činnosti súdu, narušovali priebeh výkonu rozhodnutia tým, že nechceli opustiť miesto výkonu rozhodnutia a nebrali ohľad na citlivú situáciu samotného výkonu rozhodnutia, keď ich prítomnosť (ktorú odôvodňovali vlastníckym vzťahom k pozemku, kde sa realizoval výkon rozhodnutia, a potrebou ochrany povinnej matky a maloletej) mohla u maloletej vzbudiť ešte väčšiu obavu z neočakávanej situácie a prítomnosti veľkého počtu osôb, neuposlúchli príkaz zo strany súdu, aby sa zdržiavali mimo miesta výkonu rozhodnutia, pričom boli opakovane upozornení, že im súd môže uložiť poriadkovú pokutu.

12. Bez potreby bližšej citácie ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenia okresného súdu sú odôvodnené v ústavne konformnom rámci a ústavný súd nedospel k názoru, že by ich bolo potrebné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na procesný charakter uznesení o uložení pokút (a ich výšku) s odvolaním sa na § 102 CSP a § 388 DMP ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenia okresného súdu nemajú znaky, ktoré by popierali zmysel práva na súdnu ochranu či obsahovali znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

13. Z prednesených argumentov sťažovateľov nevyplýva nič, čo by posunulo posudzovanú vec do ústavnoprávnej roviny. Ústavný súd konštatuje, že sudkyňa k dosiahnutiu sledovaného cieľa – teda k zabezpečeniu dôstojnosti výkonu rozhodnutia využila miernejšie opatrenie (opakované upozornenia sťažovateľov), ktoré sa však ukázali neúčinné. V súvislosti s námietkou

neprimeranej výšky poriadkovej pokuty uvádza, že ju nepovažuje za neprimeranú, keďže bola uložená v spodnej polovici maximálnej sumy ustanovenej zákonom. V kontexte okolností prípadu preto ústavný súd nepovažuje napadnuté uznesenia okresného súdu za excesné, odporujúce princípu primeranosti.

14. Ústavný súd sa taktiež vysporiadal aj s námietkou sťažovateľov o porušení ich práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru, ktoré sťažovatelia vidia v skutočnosti, že proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty nemali v zmysle platnej právnej úpravy k dispozícii opravný prostriedok. Ústavný súd ju hodnotí ako neopodstatnenú a odkazuje na pôsobnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúceho právo na spravodlivý proces, z ktorého nevyplýva právo na opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia. Aj jednostupňová súdna sústava je z hľadiska záruk vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru vo všeobecnosti akceptovateľná, podstatné je, aby bolo v konkrétnom jednostupňovom konaní naplnené právo dotknutej osoby na spravodlivý proces vo všetkých jeho aspektoch.

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že niet takej príčinnej súvislosti medzi napadnutými uzneseniami okresného súdu a základným právom sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právami podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o ich porušení, a preto ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietol v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 12 ods. 4 ústavy:

16. Ústavný súd dáva do pozornosti svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že čl. 12 ods. 4 ústavy má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Toto ustanovenie ústavy je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označeného ustanovenia ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07).

17. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovatelia namietajú v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Keďže dospel k záveru, že napadnutými uzneseniami okresného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 12 ods. 4 ústavy. Aj túto časť ústavnej sťažnosti preto odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2024

Peter Molnár
predseda senátu